

Tio handledningar till din hjälp

Hantera, Söka, Skriva, Kommunícera, Bild, Ljud,
Presentera, Planera, Video och Lärresurser

Hantera - trygg med datorn

Sitter du bra? Är du nöjd med din arbetsmiljö? Kan du hitta en fil igen efter att du sparat den? Helene visar vad du behöver känna till för att få bra ordning på din dator.

I handledningen Hantera får du bland annat lära dig hur du kan skapa mappar och organisera din filer. När du har goda kunskaper i filhantering blir det lättare och lugnare att arbeta med datorn som verktyg.

Du får också veta hur du kan bränna en CD-skiva och vad ett USB-minne är för något. Då kan du göra en backup på dina viktigaste bilder och dokument, så du inte riskerar att förlora något.

Det är viktigt att du sitter rätt vid datorn. Ta en paus och gör pausgympan som Helene visar dig. Du får också se hur du kan ställa in upplösningen på skärmen för bästa läsbarhet och hur du anpassar datorn efter dina personliga önskemål. Sedan kan du ta itu med resten av PIM.

- I PIM-Hantera lär du dig hur du
- ◆ Skapar mappar och flyttar filer
  - ◆ Ställer in datorn efter dina önskemål
  - ◆ Bränner CD-skivor
  - ◆ Tänker ergonomiskt när du arbetar

Är du PIM-klar?

1. Se dig omkring
2. Koll på Flash
3. Mus och tangentbord
4. Fönsterhantering
5. Meny
6. Ergonomi
7. Pausgymna

B Filer och mappar

1. Var skall jag spara?
2. Skapa mapp
3. Ändra, radera, flytta
4. Filändelser
5. Visa på olika sätt
6. Sökassistenten
7. Utforska

C Personlig dator

1. Kontrollpanelen
2. Skrivbordet
3. Skärmläckare
4. Genvägar
5. Bildskärmen
6. Volym

MYNDIGHETEN FÖR
SKOLUTVECKLING

Söka - med sikte på kunskap

Hittar du det du söker på nätet? På Internet är det lätt att gå vilse. Åsa visar dig hur du söker. Men var källkritisk! Allt går inte att lita på. I handledningen Söka får du vägledning kring vad man bör tänka på.

I din webbläsare öppnas en brokig värld med miljarder olika hemsidor. Det finns flera sätt att söka på. Vilket sätt som fungerar bäst beror på vad du just nu letar efter.

Litar du på allt du läser på Internet? Förmodligen inte. Både du och dina elever behöver träna på ett källkritiskt förhållningssätt. Åsa ger några råd kring hur ni kan arbeta. Det räcker inte att du är källkritisk. Du behöver också veta både på vilka villkor du får använda det du hittar och hur du rent praktiskt gör när du vill kopiera eller spara något.

Det finns en hel del resurser på Internet som är avsedda just för dig som lärare. Följ med på en guidad tur i det gigantiska lärarrummet.

I PIM-Söka lär du dig hur du

- ◆ Navigerar och söker på Internet
- ◆ Tänker källkritiskt
- ◆ Hittar användbara webbplatser för lärare

A Söka och finna

1. Fönster mot Internet
2. Hitta hit och dit
3. Favoriter
4. Stanna kvar
5. Chansa
6. Skall vi googla?

B Granska och använda

1. Källkritisk
2. Läsa adressen
3. Checklista
4. Upphovsrätt
5. Skriva ut
6. Kopiera

C Lärarrum på Internet

1. MSU
2. Skolverket
3. Nordiska skolnätet
4. European schoolnet
5. Kollegiet
6. Facket

MYNDIGHETEN FÖR
SKOLUTVECKLING

Handledningar:

HANTERA

SÖKA

SKRIVA

KOMMUNICERA

BILD

LJUD

PRESENTERA

PLANERA

VIDEO

LÄRRESURSER

SkriVa - lotsa läsaren rätt

Det handlar inte bara om hur du skriver utan också hur lätt det är för andra att ta del av ditt dokument. Thomas tipsar dig om hur du gör snyggare layout med rubriker, ingress, brödtext och infogade bilder. Med tabeller och grafik blir dina dokument ännu mer tilltalande.

Genom att justera marginalerna, så att raderna blir kortare, blir ditt dokument lättare att läsa och förstå. Och handen på hjärtat; hur roligt är det att ta del av ett dokument som består av långa rader och saknar rubriker och bilder? Layout är en konst som inte skall störa - bara göra läsningen trevligare.

Med mellanrubriker gör du din text tydlig och överskådlig. Varför inte använda punktlister och spalter för att lyfta fram innehållet? Med figursättning och beskärning förbättrar du samspelet mellan bild och text.

Det finns praktiska hjälpfunktioner i ditt ordbehandlingsprogram som gör skrivandet lättare. Visste du till exempel att det finns flera funktioner för språkkontroll?

I PIM-Skriva lär du dig hur du

- ◆ Skapar lättlästa dokument
- ◆ Ställer in marginaler och spalter
- ◆ Figursätter en bild i ett dokument
- ◆ Infogar sidnummer och specialtecken

A Lättlästa dokument

1. Marginaler
2. Teckensnitt
3. Stycke
4. Betoning
5. Uppräkningar
6. Tabbar

B Granska och använda

1. Bilder i dina dokument
2. Bildens placering
3. Infoga bilder
4. Utskriftskvalité
5. Figursättning
6. Beskära

C Hjälpfunktioner

1. Språkkontroll
2. Sök och ersätt
3. Specialtecken
4. Numrering, sidfot, sidhuvud
5. Kommentarer
6. Ritfunktioner

MYNDIGHETEN FÖR
SKOLUTVECKLING

Kommunicera - på många sätt

Internet är som gjort för kommunikation. Miljoner människor söker kontakt, chattar, bloggar, diskuterar och har videokonferens. Samtidigt lurar virus, trojaner och maskar på att infiltrera din dator. Åsa går igenom vad du behöver tänka på.

Många barn och ungdomar använder dagligen kompisprogram eller loggar in på någon community. Känner du till de möjligheter kommunikationsprogram ger? Åsa guidar dig bland diskussionsforum, communities, videomöten, Internettelefonti och mycket mer.

En liten kurs i vett och etikett på Internet ingår i denna handledning. Du får tips på hur du får kontakt med andra skolor och hur ni kan skaffa en alldeles egen mötesplats.

Loggböcker kan också användas för kommunikation.

- I PIM-Kommunicera lär du dig hur du
- ◆ Bör tänka innan du skickar ett e-brev
  - ◆ Skyddar dig mot virus och trojaner
  - ◆ Gör för att chatta och blogga
  - ◆ Prövar diskussionsforum och communities

A E-post

1. Ett brev på posten?
2. Bifoga filer
3. Blandat elände
4. Etikett för 2000-talet

B Mer kommunikation

1. Chatt
2. Kompisprogram
3. Videomöte
4. Diskutera
5. Communities
6. Pröva på LunarStorm

C Loggbok

1. Ljligt enkelt
2. Bloggtjänster
3. Loggbok i community

MYNDIGHETEN FÖR
SKOLUTVECKLING

Bild - det visuella språket

Med digitalkameran kan du dokumentera den dagliga verksamheten i skolan, studiebesök, exkursioner, med mera. Med bilderna kan du skapa tidningar och bildspel. I Photofiltre kan du förbättra och förändra dina bilder. Och framför allt - du kommer att ha några roliga timmar framför dig!

Digitalkameran är mycket användbar. Men det finns massor av bilder att hitta på Internet som du får använda. Eller varför inte rita eller måla själv? I PIM-Bild visar Åsa och Lars hur man gör.

När du gått igenom PIM-Bild vet du en hel del om bildstorlekar och bildformat. Du har provat att öka kontrast och skärpa i bilden. Du kan göra lämpliga inställningar, så bilden får rätt storlek och kvalité när du skriver ut den på en skrivare.

I Photofiltre finns mängder av funktioner och verktyg att använda för att förändra en digital bild. Glöm inte att du kan använda samma verktyg flera gånger och kombinera olika verktyg. Efter PIM-Bild kommer många av dina bilder att förändras till det bättre. Varför inte utveckla din artistiska ådra? Verktuget har du framför dig!

- I PIM-Bild lär du dig hur du
- ♦ Redigerar bilder från digitalkameran
  - ♦ Laddar hem bilder från Internet
  - ♦ Använder olika bildformat
  - ♦ Gör skärmdumpar och CD-omslag
  - ♦ Använder filter och andra trick

A Hämta och hantera

1. Hämta från digitalkamera
2. Om Photofiltre
3. Hantera i Photofiltre
4. Fixa till ett foto
5. Röda ögon
6. Att skriva ut

B Skapa egna bilder

1. Rita i Paint
2. Mer om Paint
3. Rita ett självporträtt
4. Rita i Photofiltre
5. Använd din teckning
6. Markeringar

C Mer om digitala bilder

1. Bilden i närbild
2. Hur stor är bilden?
3. Konstiga färger?
4. Digitalkameran
5. Använda filter
6. Fler trix

Ljud - för större upplevelse

Ljud och musik berikar vår tillvaro på många sätt. Med filmmusik görs sorgen i filmen starkare och glädjen större, musik till bilderna i ett bildspel skapar mer känsla. Varför inte använda ljud och musik i din presentation eller göra radio? Lars visar dig hur du gör detta möjligt.

Datorn är ett utmärkt verktyg att spela in och redigera ljud med bra ljudkvalité. Med några få musklick i gratisprogrammet Audacity har du spelat in din eller någon annans röst.

Sedan är det inte svårt att mixa tal, ljudeffekter och musik. Resultatet kan användas i PowerPoint, bildspel eller i en radio- och filmproduktion. Varför inte bränna ner inspelningen på en audio-CD som kan spelas upp i vilken CD-spelaren som helst?

På Multimediabyråns hemsida finns mängder av ljudeffekter och musikstycken att ladda ner. De får fritt användas i skolan eller för ditt egna nöjes skull. I detta avsnitt tar vi också upp vad som gäller för musik enligt upphovsrätten.

I avsnittet Ljud och dramaturgi kan du följa ett exempel på hur man kan bygga upp en berättelse med dialog, musik, ljudeffekter och atmosfärljud.

- I PIM-Ljud lär du dig hur du
- ◆ Spelar in i programmet Audacity
  - ◆ Redigerar ljud
  - ◆ Använder mikrofoner och ljudformat
  - ◆ Laddar ner gratis ljud och musik
  - ◆ Gör ett radioprogram

A Spela in och spela upp

1. Lyssna på ljud
2. Ljudinställningar
3. Ljudinspelaren
4. Redigera ljudet
5. Spela in i Audacity
6. Redigering i Audacity

B Mer om ljud

1. Mikrofoner
2. Ljudkvalité
3. Ljudformat
4. Ljud och upphovsrätt

C Skapa, fixa och mixa

1. Ladda hem ljud
2. Effekter i Audacity
3. Skapa radioinslag
4. Egna ljudeffekter
5. Ljud och dramaturgi

MYNDIGHETEN FÖR
SKOLUTVECKLING

Presentera - ge berättelsen liv

Alla har något att berätta. Det kan variera från en saga, ett semesterminne, en redovisning om Columbus eller en stor personlig upplevelse. Eva visar dig hur du presenterar och berättar i programmen PowerPoint och PhotoStory.

PowerPoint kan användas till att presentera sina berättelser, projekt, idéer och skolarbeten. I denna handledning lär du dig det mesta du behöver för att göra en bra presentation. Lägg gärna till musik, din röst och lite animeringar.

För att göra en bra berättelse behöver du planera och strukturera. I PIM-Presentera får du tips på hur du skapar en storyboard som hjälp i berättandet.

I programmet PhotoStory kan du göra en levande och personlig berättelse med berättarröst, musik och mjuka rörelser i dina bilder. Här får du lära dig hur du kan bygga upp en engagerande berättelse.

- I PIM-Presentera lär du dig hur du
- ◆ Gör ett bildspel i PowerPoint
  - ◆ Gör enkla animationer
  - ◆ Gör en bildberättelse i PhotoStory

A Bildspel

1. Planera
2. Berätta med bilder
3. Skapa nytt bildspel
4. Infoga ny bild
5. Bildobjekt från clipart
6. Lägg till text

B Färg, ljud och rörelse

1. Formgivningsmallar
2. Bakgrundsfärg
3. Teckensnitt
4. Enkla animeringar
5. Bildövergångar
6. Berättarröst

C Berätta mera

1. Kom igång
2. Övningar i berättande
3. Digital storytelling
4. Storyboard
5. Samla material
6. Photostory

MYNDIGHETEN FÖR
SKOLUTVECKLING

Planera - förenkla och spara tid

Har du en gång lärt dig hur du skapar listor, formler, diagram och kan sortera dem i ett kalkylblad går all planering lättare. När du skapat ett kalkylblad för dina behov, kan du använda bladet om och om igen. Det är effektivare, mer överskådligt och framför allt - du sparar en hel del tid. Lars visar hur.

Excel eller andra kalkylprogram är användbara för olika sorters budgetarbete och matematiska beräkningar. De går också att använda för att få bra ordning på listor, scheman och annan information som passar bra att ställa upp i kolumner.

De kan användas för att underlätta och göra planeringsarbetet enklare och mer effektivt.

I PIM-Planera får du lära dig hur man gör ett enkelt schema. På samma sätt kan du göra listor för utvecklingssamtal, tema- och idrottsdagar och mycket mer.

Är du samlare? Har du en stor skivsamling hemma? Varför inte ta tillfället i akt och lägga in din samling och sortera?

- I PIM-Planera lär du dig hur du
- ◆ Skapar olika listor
- ◆ Gör snabba uträkningar i Excel
- ◆ Skapar överskådliga diagram
- ◆ Sorterar listor och resultat

A Schema

1. Dags att börja
2. Linjer och färger
3. Mer text i en cell
4. Klistra in i Word
5. Utskrift

B Planeringsunderlag

1. Dagar och datum
2. Formatera och lås
3. Fler flikar

C Listor

1. Klasslista
2. Närvarolista
3. Adresslista
4. Resultatlista
5. Diagram

MYNDIGHETEN FÖR
SKOLUTVECKLING

Video - den rörliga bildens magi

Digitala videokameror sjunker hela tiden i pris och är nu överkomliga för både privatpersoner och skolor. Ni kan göra kortfilmer eller reportage och dokumentera så väl er verksamhet som elevernas utveckling. Får ni lägga ut resultatet på Internet kan föräldrar och andra få en inblick i skolans verksamhet.

I denna handledning visar Thomas hur du enkelt kan redigera digital video i programmet MovieMaker.

Du får lära dig överföra inspelningen från kameran till datorn, klippa, lägga till effekter, göra övertoningar och lägga på musik.

Det är inte bara att börja filma. Läs avsnittet om hur du planerar filmandet och använder en storyboard. Läs om hur du utnyttjar ljuset och varierar filmningen med olika kameravinklar.

Handledningen fokuserar på digital video. Med denna moderna teknik uppnår du den enkelhet och kvalité som gör filmandet till ett nöje och är redo att fånga ögonblick med kameran innan de försvinner. Carpe diem.

- I PIM-Video lär du dig hur du
- ◆ Redigerar en video i Moviemaker 2
  - ◆ Gör bildspel med effekter och musik
  - ◆ Läger till berättarröst
  - ◆ Filmar för bästa resultat

A Redigera i Moviemaker

1. Hämta från kameran
2. Arbetsytan
3. Montera och trimma
4. Inklipp
5. Övergångar
6. Texter

B Stillbild i videon

1. Importera bilder
2. Bygg bildspelet
3. Texter
4. Berättarröst
5. Exportera
6. Lägg till musik

C Filmning

1. Planering
2. Så filmar du
3. Utrustning
4. Mer om video

PIM

MYNDIGHETEN FÖR
SKOLUTVECKLING

Handledningar:

HANTERA

SÖKA

SKRIVA

KOMMUNICERA

BILD

LJUD

PRESENTERA

PLANERA

VIDEO

LÄRRESURSER

Lärresurser - hitta möjligheterna

På Internet finns mängder av lärresurser.

Med en tankekarta som underlag kan du och dina elever strukturera och granska resurserna. Att ha struktur räcker dock inte. Du behöver också fundera över hur du använder Internet i ett pedagogiskt sammanhang.

Internet är rikt på resurser.

Myndigheter, organisationer, museér och även privatpersoner har lagt ut sina samlingar av fakta, information och bilder på nätet. I denna handledning presenteras en del resurser.

Internet är också rikt på åsikter. Det ger er goda möjligheter att belysa frågor ur flera synvinklar.

Sätt Internetanvändningen i ett pedagogiskt sammanhang genom att konstruera uppgifter där eleverna behöver göra mera än bara samla och återberätta information.

I PIM-Läromedia lär du dig hur du

- ◆ Hittar bra resurser på Internet
- ◆ Använder en tankekarta
- ◆ Strukturerar dina egna lärresurser
- ◆ Skapar en webbquest

A Resurser på Internet

1. Faktagrafik
2. Uppslagsverk
3. Spel och simuleringar
4. Samlingar

B Arbeta med struktur

1. Skapa sammanhang
2. Freemind
3. Bygga tankekarta
4. Bearbeta kartan
5. Överskådlig karta
6. Använda kartan

C Nätet som utmaning

1. Webbquest
2. En arbetsmodell
3. Utgångspunkter

